

Opinia Komitetu Regionów – Polityka wobec internetu i zarządzanie internetem

(2015/C 019/14)

Sprawozdawczyni	Odeta Žerlauskienė (LT/ALDE), radna gminy Szkudy
Dokument źródłowy	Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Polityka wobec internetu i zarządzanie internetem. Rola Europy w kształtowaniu przyszłości zarządzania internetem” COM(2014) 72 final

ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Zwraca uwagę, że internet jako globalna przestrzeń informacji stał się nieodłącznym elementem dzisiejszego społeczeństwa i stanowi dobro publiczne, którego prawidłowe funkcjonowanie leży w ogólnym międzynarodowym interesie.
2. Z zadowoleniem przyjmuje obecne starania na rzecz silniejszego międzynarodowego zarządzania internetem, a zwłaszcza kroki podejmowane przez rząd amerykański, który odegrał decydującą rolę na etapie powstawania internetu, w celu ułatwienia przejścia ku globalnemu i kompleksowemu zarządzaniu internetem.
3. Domaga się aktywnego udziału UE w procesie kształtowania globalnego zarządzania internetem, aby utrwalić i wzmocnić jej rolę jako wzór odpowiedzialnego działania. Z zadowoleniem przyjmuje więc inicjatywę Komisji zapoczątkowaną komunikatem „Polityka wobec internetu i zarządzanie internetem”, mającą na celu wyjaśnienie roli UE w dziedzinie światowej polityki w zakresie zarządzania internetem, a także cel przewodniczącego Komisji Jeana-Claude’a Junckera dotyczący utworzenia cyfrowego rynku wewnętrznego i jednolitej agendy cyfrowej.

ASPEKT WARTOŚCI W POLITYCE ZARZĄDZANIA INTERNETEM

4. Podkreśla, że rozwój internetu jako opartej na technologii przestrzeni współistnienia ludzi i wymiany danych nie może odbywać się w oderwaniu od wartości, które decydują o stosunkach międzyludzkich. Dlatego też i roli UE w polityce na rzecz udoskonalania internetu nie można oddzielić od podstawowych wartości tej Wspólnoty.
5. Dlatego też podkreśla, że europejskie podejście do przyszłości internetu musi się opierać na zasadzie swobody, otwartości i neutralności.
6. Podkreśla znaczenie internetu jako środka zachowania i propagowania różnorodności kulturowej, będącej jedną z podstawowych wartości UE ⁽¹⁾. W związku z tym polityka w zakresie zarządzania internetem w dalszym ciągu powinna uwzględniać, utrwalać i wspierać różnorodność kulturową i językową.
7. Z zadowoleniem przyjmuje stanowisko Komisji Europejskiej, że procesy dotyczące internetu oparte na porozumieniu zainteresowanych stron muszą być zgodne z prawami podstawowymi oraz z takimi zasadami jak: przejrzystość (możliwość udziału wszystkich zainteresowanych podmiotów), zapobieganie wykluczeniu i równowaga (zobowiązanie odpowiedzialnych podmiotów do zapewnienia wszystkim zainteresowanym podmiotom wszelkich możliwości udziału) oraz odpowiedzialność (obowiązek regularnego zdawania zainteresowanym stronom sprawozdań z własnych działań) ⁽²⁾.

⁽¹⁾ Art. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Polityka wobec internetu i zarządzanie internetem. Rola Europy w kształtowaniu przyszłości zarządzania internetem”, COM(2014) 72 final.

8. Zwraca uwagę na toczące się dyskusje na temat tego, czy prawo dostępu do internetu należy uznać za prawo człowieka, na podejmowane w związku z tym decyzje poszczególnych krajów, w tym niektórych państw członkowskich UE⁽³⁾, oraz na odmienne poglądy, zgodnie z którymi internet nie jest niczym więcej jak technologią, która ułatwia korzystanie z praw podstawowych⁽⁴⁾. Zaleca ogłoszenie prawa do korzystania z internetu niezbywalnym prawem obywatelskim, do którego realizacji władze lokalne, regionalne i krajowe mogą się przyczynić w ramach swoich kompetencji.

9. Przypomina, że wytycznych na rzecz rozwoju internetu, zawartych w programie z Tunisu na rzecz społeczeństwa informacyjnego z 2005 r.⁽⁵⁾, zgodnie z którymi w zarządzaniu internetem powinny angażować się władze publiczne, sektor prywatny i społeczeństwo obywatelskie (pkt 34), nie należy bynajmniej rozumieć w wąskim znaczeniu tych pojęć – nie chodzi tylko o władze krajowe, ale także o uwzględnienie władz lokalnych i regionalnych jako poziomu sprawowania rządów najbliższego każdemu obywatelowi.

10. Zwraca uwagę, że ponad 100 tys. organów władz lokalnych i regionalnych, reprezentujących niższy niż krajowy poziom sprawowania władzy w 28 państwach członkowskich UE to ważne podmioty w dziedzinie polityki wobec internetu. Władze te nie tylko tworzą treści stron internetowych, ale i troszczą się o poprawę dostępu do internetu. Dlatego też powinny one mieć wystarczające możliwości bezpośredniego udziału zarówno na szczeblu krajowym, jak i na szczeblu europejskim, jeśli chodzi o kształtowanie europejskiego stanowiska w odniesieniu do globalnych kwestii polityki zarządzania internetem.

11. Podkreśla, że polityczna strategia UE dotycząca zarządzania internetem może się okazać skutecznym sposobem na podniesienie atrakcyjności ogólnego wizerunku UE na szczeblu międzynarodowym i na przebicie się UE jako znaczącego podmiotu w procesie kształtowania polityki wobec internetu i definiowania standardów dla wzorcowych procedur politycznych na szczeblu globalnym.

WSPÓLNE PODEJŚCIE DO ZARZĄDZANIA INTERNETEM

12. Stwierdza, że różnice w przyjmowanych na szczeblu międzynarodowym podejściach do zarządzania internetem (przedstawionych w programie z Tunisu, we wnioskach z konferencji NETmundial⁽⁶⁾, deklaracji OECD oraz w konkluzjach ze Światowego Szczytu Społeczeństwa Informacyjnego⁽⁷⁾) są niewielkie, co świadczy o tym, że w skali światowej w tej kwestii tworzy się konsensus.

13. Podkreśla aktualność podejścia wobec przyszłości internetu, które zawarto w programie z Tunisu. Podejście to określa się skrótem COMPACT. Zgodnie z tym podejściem internet jest przestrzenią odpowiedzialności obywatelskiej (*Civic responsibilities*), jednym niepodzielnym zasobem (*One unfragmented resource*) zarządzanym w sposób oparty na porozumieniu zainteresowanych stron (*Multistakeholder approach*) w celu wspierania demokracji i praw człowieka (*Promote democracy and Human Rights*) w oparciu o solidną architekturę techniczną (*sound Architecture*), która jest źródłem zaufania (*Confidence*) i sprzyja przejrzystości zarządzania (*Transparent governance*) zarówno bazową infrastrukturą internetu, jak i usługami wykonywanymi przy jej użyciu. Podejście to powinno służyć jako myśl przewodnia przy formułowaniu europejskiego stanowiska w tej dziedzinie.

14. Z zadowoleniem przyjmuje zobowiązanie rządu USA do nowego uregulowania przydzielania krajowych domen najwyższego poziomu (ccTLD), w którym odchodzi się od jednostronnego przydzielania – poprzez ICANN (*Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*) i IANA (*Internet Assigned Numbers Authority*) – na rzecz modelu opartego na globalnym partnerstwie. Domaga się pełnego wdrożenia tej inicjatywy, zgodnie z konkluzjami światowej konferencji zainteresowanych stron na temat przyszłości zarządzania internetem z kwietnia 2014 r.

15. Z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji dotyczącą utworzenia globalnej platformy – Globalnego Obserwatorium ds. Polityki wobec Internetu (*Global Internet Policy Observatory*, GIPO), które funkcjonowałyby jako element łączący wszystkie zainteresowane podmioty oraz jako globalny środek przekazu online, służący kształtowaniu i regulacji polityki wobec internetu, jak i koordynacji technologicznych nowości.

⁽³⁾ Dla przykładu: w 2009 r. trybunał konstytucyjny Francji uznał prawo do dostępu do internetu za prawo podstawowe. Podobna decyzja na poziomie konstytucyjnym zapadła w Grecji. Kolejne orzeczenia lub deklaracje polityczne przyjęto m.in. na Kostaryce, w Estonii, Finlandii, Hiszpanii, a nawet na szczeblu Narodów Zjednoczonych.

⁽⁴⁾ Pogląd ten podziela m.in. Vinton Cerf, jeden z „ojców internetu”: Vinton Cerf, „Internet Access Is Not a Human Right” [Dostęp do internetu nie jest prawem człowieka], <http://www.nytimes.com/2012/01/05/opinion/internet-access-is-not-a-human-right.html>

⁽⁵⁾ Program z Tunisu na rzecz społeczeństwa informacyjnego <http://itu.int/wsis/docs2/tunis/off/6rev1.html>

⁽⁶⁾ Deklaracja z konferencji zainteresowanych stron NETmundial 24 kwietnia 2014 r., <http://netmundial.br/wp-content/uploads/2014/04/NETmundial-Multistakeholder-Document.pdf>

⁽⁷⁾ Zob. „Declaration of Principles. Building the Information Society: a global challenge in the new Millennium” [Deklaracja zasad. Budowanie społeczeństwa informacyjnego: globalne wyzwanie nowego tysiąclecia], <http://www.itu.int/wsis/docs/geneva/official/dop.html>

16. Z zadowoleniem przyjmuje stanowisko Komisji, zgodnie z którym GIPO ma w przyszłości stanowić dobro globalne, uniemożliwiające sytuację, kiedy pojedyncze podmioty czy zainteresowane strony mogą narzucać swoją wolę innym. Wzywa zatem wszystkie zainteresowane strony, a zwłaszcza władze lokalne i regionalne, by włączyły się w odpowiednie struktury zajmujące się konsultacjami na temat zarządzania internetem.

17. Podkreśla, że w dyskusjach o przyszłości internetu nie wolno podważać podstawowej zasady neutralności sieci, niezależnie od tego, na jakie wartości powoływałyby się zainteresowane podmioty.

18. Z zadowoleniem przyjmuje zawartą w komunikacie COM(2014) 72 zapowiedź Komisji dotyczącą przeprowadzenia przeglądu zagrożeń związanych z kolizją przepisów i właściwości sądów występujących w odniesieniu do internetu, a także opracowania unijnego mechanizmu odpowiedzi.

TECHNICZNY ASPEKT ZARZĄDZANIA INTERNETEM

19. Postuluje, by także w przyszłości zagwarantować standardy kształtowania internetu, które zostały określone przez istniejące gremium ekspertów technicznych w oparciu o działalność międzynarodowej grupy zadaniowej ds. inżynierii internetowej *Internet Engineering Task Force*.

20. Z zadowoleniem przyjmuje prace środowisk technicznych nad podejściem do ustalania specyfikacji, w których uwzględniono by takie aktualne zagadnienia, jak ochrona prywatności w protokołach, wprowadzenie możliwości wielojęzycznych nazw domen i lepsza dostępność dla osób niepełnosprawnych. Docenia również postępy UE, jeśli chodzi o przenoszenie tych osiągnięć na grunt unijnych aktów prawnych⁽⁸⁾.

21. Mając na uwadze fakt, że różne państwa kierują się różnymi interesami i mają różne możliwości ich realizacji, podkreśla wyzwania, przed którymi stoi UE w związku z negocjacjami dotyczącymi przyszłości regulacji internetu. Dlatego też podkreśla, że w negocjacjach dotyczących jednolitych unijnych ustaleń w odniesieniu do przyszłości internetu nie wolno tracić z oczu zasady pomocniczości.

22. Szczególną uwagę zwraca na to, jak ważna dla zagwarantowania skutecznego i bezpiecznego funkcjonowania internetu jest współpraca sektora prywatnego i publicznego, zwłaszcza że operatorami większości sieci i systemów informacyjnych są podmioty prywatne. Dlatego opowiada się za tym, by tego typu współpraca nie oznaczała dla przedsiębiorstw żadnych dodatkowych kosztów.

23. Pragnie zaakcentować znaczenie infrastruktury sieci – przede wszystkim sieci szerokopasmowych – dla zapewnienia sprawnego funkcjonowania internetu. Apeluje do państw członkowskich o współpracę z samorządami lokalnymi i regionalnymi, aby przyspieszyć proces upowszechniania internetu, zarówno z punktu widzenia zasięgu terytorialnego, jak i możliwości korzystania z niego przez wszystkie grupy ludności.

24. Wskazuje na znaczenie kompleksowego partnerstwa wertykalnego dla wykorzystania możliwości związanych z obecnymi przepisami dotyczącymi EFRR, mianowicie ułatwienia dostępu do technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także ich lepszego wykorzystania i podniesienia ich jakości. Cel ten można osiągnąć poprzez rozwój łączności szerokopasmowej, rozpowszechnienie ultraszybkich sieci oraz wsparcie dla wprowadzania powstających technologii i sieci w gospodarce cyfrowej, co zwiększy potencjał cyfrowy europejskich regionów i całej UE.

25. Zdecydowanie sprzeciwia się cenzurze internetu, niezależnie od tego, jakie przyświecałyby jej cele, przy tym wskazuje jednak na konieczność koordynacji odpowiednich działań, które mają zapobiegać przerodzeniu się internetu w medium sprzyjające ekstremistycznej, radykalnej czy też przestępczej działalności, tak by ochronić prawa grup społecznych szczególnie narażonych na tego rodzaju praktyki.

WYKORZYSTANIE INTERNETU W CELU UDOSKONALENIA ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ I WZMOCNIENIA LOKALNEJ DEMOKRACJI

26. Zwraca uwagę, że także instytucje publiczne, w tym także organy lokalne i regionalne mogą, a nawet muszą być przykładami polityki bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z internetu, a ponadto poprzez swe praktyczne i wzorcowe działania powinny motywować do rozwoju nowatorskich rozwiązań technologicznych, oszczędnych pod względem zasobów i nieobciążających środowiska.

⁽⁸⁾ Zob. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1025/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie normalizacji europejskiej oraz decyzja Komisji z dnia 28 listopada 2011 r. ustanawiająca europejską platformę ds. normalizacji ICT angażującą zainteresowane strony 2011/C 349/04.

27. Przypomina, że instytucje publiczne, w tym także organy lokalne i regionalne, mogą i muszą stać się pionierami rozwoju bezpiecznego internetu i służyć za przykład odpowiedzialnego korzystania z internetu. To oznacza należytą ochronę poufnych danych osobowych (obejmuje to również usuwanie tych danych, gdy już nie są potrzebne w konkretnym celu), zwalczanie cyberprzestępczości i tworzenie odpowiednich warunków jej zapobiegania, w tym odpowiedniej ochrony systemów ICT.

28. Wskazuje na potencjał internetu jako środka przekazu umożliwiającego świadczenie usług publicznych i wzywa samorządy UE do przyspieszenia procesu przenoszenia tych usług do przestrzeni cyfrowej. Dodatkowo apeluje do państw członkowskich o stworzenie niezbędnych ku temu podstaw prawnych.

29. Wzywa samorządy UE nie tylko do tego, by w dążeniu do wyższej jakości i większej przejrzystości ich pracy oraz do zmniejszenia dystansu wobec obywateli skuteczniej wykorzystywały możliwości oferowane przez internet, ale także by aktywniej angażowały się w formułowanie krajowego i europejskiego stanowiska na temat przyszłości internetu.

30. Szczególnie podkreśla w tym kontekście możliwości, jakie oferuje bezpieczna identyfikacja elektroniczna; dla obywateli jest to np. możliwość zmiany swoich danych przechowywanych w bazach, a dla regionów w państwach UE możliwość wprowadzenia głosowania elektronicznego.

WŁADZE LOKALNE I REGIONALNE A BEZPIECZEŃSTWO W SIECI

31. Zwraca uwagę, że skoro internet stał się podstawowym elementem gospodarki, administracji oraz życia prywatnego, wszystkim zainteresowanym podmiotom zależy na zapewnieniu bezpieczeństwa i integralności jego infrastruktury oraz treści.

32. Stwierdza, że wraz z przyrostem liczby użytkowników i pojawianiem się nowych technologii przybywa też nadużyć i związanych z nimi strat. Ofiarą rozmaitych ataków internetowych nierazko padają nawet samorządy lokalne i regionalne państw członkowskich, aktywnie współtworzące społeczność internetową, dysponujące bardzo rozbudowaną infrastrukturą internetową i będące widoczną częścią społeczeństwa.

33. Ubolewa, że choć technologie informacyjno-komunikacyjne przyczyniają się do zbliżania ludzi i przyspieszają wymianę informacji, doświadczeń i wiedzy, to jednak często wykorzystuje się je także do popełniania przestępstw. Apeluje w związku z tym do państw członkowskich i organizacji międzynarodowych o sięganie po wszelkie dostępne środki, by zwalczać cyberprzestępczość i wraz z innymi zainteresowanymi podmiotami zapewnić takie ogólne środowisko, w którym cyberprzestępczości się nie toleruje.

34. Podkreśla, że media elektroniczne umożliwiają także inne, często anonimowe działania, które, choć nie zawsze mają charakter przestępczy bądź nie zostały jeszcze zaklasyfikowane jako czyn przestępczy, to jednak ranią poczucie godności innych. Dlatego domaga się, by szczególną uwagę poświęcić także problemowi cyberprzemocy i innym zagrożeniom mogącym występować w internecie, które naruszają prawa, zwłaszcza dzieci i młodzieży oraz innych grup społecznych wymagających ochrony.

35. Podkreśla zatem, że internet tylko wtedy będzie rozwijał się z powodzeniem, gdy zostanie rozwiązana kwestia jego bezpieczeństwa. Popiera wyrażone przez Neelie Kroes zamierzenia Komisji⁽⁹⁾, a mianowicie by zagwarantować, że UE będzie oferować najbezpieczniejsze na całym świecie środowisko internetowe. Wzywa ponadto Komisję, by oprócz kwestii zarządzania internetem zajęła się także problematyką bezpieczeństwa w internecie.

36. Podkreśla, jak ważna jest współpraca wszystkich państw członkowskich i partnerów zewnętrznych w walce z przestępczością internetową i w rozwiązywaniu problemów bezpieczeństwa sieci i informacji, a przy tym także wdrożenie podjętych już decyzji⁽¹⁰⁾ i włączenie tych inicjatyw do wspólnej strategii politycznej UE dotyczącej zarządzania internetem.

37. Podkreśla, że na poziomie państw członkowskich niezbędne są skuteczne działania krajowe w zakresie ścigania przestępstw w internecie oraz europejskie mechanizmy przyczyniające się do zapobiegania tym zagrożeniom.

⁽⁹⁾ Oświadczenie Neelie Kroes z 13 kwietnia 2014 r. po głosowaniu w Parlamencie Europejskim nad dyrektywą w sprawie bezpieczeństwa sieci. „Great news for cyber security in the EU: The EP successfully votes through the Network Information Security (NIS) directive, European Commission” – STATEMENT/14/68, 2014 03 13, http://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-14-68_en.htm

⁽¹⁰⁾ Zob. np. wniosek dotyczący dyrektywy w sprawie środków mających na celu zapewnienie wspólnego wysokiego poziomu bezpieczeństwa sieci i informacji w obrębie Unii, COM(2013) 48 final.

38. Zwraca uwagę, że w strategii na rzecz światowego zarządzania internetem w kontekście jednego z praw człowieka, a mianowicie prawa do sfery prywatności, trzeba należycie skupić się na międzynarodowych regulacjach dotyczących pozyskiwania, wykorzystywania i przechowywania danych osobowych, ochrony takich danych przed nieuprawnionym i niezamierzonym ujawnieniem oraz na regulacjach dotyczących utraty, wymiany i usuwania przechowywanych danych osobowych z elektronicznych baz danych. Warto, aby godna naśladowania praktyka w tej dziedzinie opierała się na obowiązującym prawie UE ⁽¹⁾.

39. Zaleca, by UE zajęła jasne stanowisko w odniesieniu do danych osobowych i prezentowała je na szczeblu międzynarodowym. Powinno ono opierać się na art. 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (2010/C 83/02), a szczególnie na zasadzie, że każdy musi móc decydować, jakie dane chce i jakich nie chce przekazywać. Ponadto ze względu na globalny charakter internetu i olbrzymie możliwości nadużyć należy ograniczyć wykorzystanie wszelkich danych osobowych w internecie. Wykorzystywanie ich powinno być dozwolone tylko w przypadku konkretnych, od początku znanych i wyraźnie nakreślonych celów.

40. Zwraca uwagę, że raz po raz dochodzi przypadków, kiedy wielkie koncerny informatyczne, nadużywając swej strukturalnej przewagi, wbrew prawu pozyskują i wykorzystują dane osobowe użytkowników do celów zarówno komercyjnych, jak i politycznych. Wzywa zatem Komisję do zaangażowania się w zapobieganie na całym świecie tego typu nadużyciom.

41. Podkreśla przy tym, że podczas ścigania sprawców przestępstw związanych z internetem bardzo ważne jest przyjęcie zasady, że dostawcy usług internetowych nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za treści, których sami nie stworzyli. Takie ograniczenie odpowiedzialności nie może jednak być uzasadnieniem odmowy współpracy z organami ścigania, które zwracają się o to zgodnie z prawem, oraz gdy istnieją odpowiednie sankcje organów sprawiedliwości.

42. Podkreśla, że UE w wielu dziedzinach jest pionierem – także jeśli chodzi o kształtowanie struktury zarządzania internetem – i przez to może i powinna również stać się wzorcem światowej, odpowiedzialnej kultury zarządzania internetem i wykorzystywania go, aby tym sposobem przyczynić się do powstania światowej kultury internetu.

Bruksela, 4 grudnia 2014 r.

*Przewodniczący
Komitetu Regionów*

Michel LEBRUN

⁽¹⁾ Zob. np. rozporządzenie (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2000 r. o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych.